

Scris de adrian.severin pe 23 august 2022, 17:46

SUA si problema taiwaneza (III)

Zornaitul armelor in stramtoarea Taiwan, amplificat de vizita inoportuna (ca sa nu zicem, provocatoare) a Presedintei Camerei Reprezentantilor SUA, Nancy Pelosi, la Taipei, m-a determinat sa caut a intelege cum vad americanii, adica America profunda, problema taiwaneza, dincolo de discursul oficial si propaganda mediatica. In acest sens m-am adresat unora dintre cunostintele mele din SUA. Este vorba despre persoane nascute si educate in SUA, apartinand nivelului superior al clasei mijlocii, care au lucrat sau lucreaza pentru administratia americana, in serviciul extern american, pentru comunitatea de informatii americana, ori in mediile academice americane. Intrebarea mea viza bazele politicii SUA in relatia cu Taiwanul. SUA se arata gata sa sacrifice pacea lumii pentru a perpetua separarea Taiwanului de China continentală (cam tot asa cum arunca omenirea in razboi pentru apararea frontierelor ucrainene trasate de Stalin si Hrusciiov). Cu ce scopuri? Cu ce argumente? Cu ce pretexte? Cu ce drepturi? Cu ce sperante? Iata rezultatul acestui dialog.

ARGUMENTUL INTERESULUI

Vorbindu-mi deschis despre ratiunile politicii SUA fata de Taiwan, unul dintre interlocutorii mei americani a afirmat, cu referire la punerea insulei sub control american (practic ocuparea ei) la finele celui de Al Doilea Razboi Mondial, ca aceasta corespundea intereselor SUA si ca nici o alta tara care si-ar fi putut-o permite nu ar fi ezitat sa o faca.

Dupa toata calatoria prin istorie, prin sfera principiilor democratice si prin regulile dreptului la autodeterminare, abia acesta este un argument serios si valabil: interesul. Relatiile internationale sunt determinate de doua variabile: dinamica jocului intereselor si cea a raporturilor de putere. Restul sunt povesti de adormit copiii. SUA are toata indreptatirea sa isi urmareasca interesele. Nu ii putem cere sa renunte la ele. Ceea ce ii putem cere, inasa, este sa si le defineasca si urmareasca in mod inteligent. Despre asta trebuie sa discutam.

Ce ar pierde astazi America daca ar inceta sa incurajeze separatismul taiwanez sau sa ii ofere sprijin?

Ar pierde piata din Taiwan? in primul rand, piata continentala chineza este mult mai mare si mai ofertanta. in al doilea rand, oricum Taiwanul este deja integrat economic in China continentala in cea mai mare parte.

Se pare ca Taiwanul detine primul loc in lume in ceea ce priveste productia unor micro componente electronice de care depinde dezvoltarea principalelor economii ale lumii de azi, in epoca digitalizarii. Daca este asa, inseamna ca Taiwanul se poate apara singur tocmai prin recurgerea la acest atu economic (asa cum Suedia s-a aparat impotriva unei invazii germane in anii 1940, amenintand cu demolarea minelor sale de fier din nordul tarii, de care depindea industria germana, iar Elvetia amenintand cu sabotarea tunelurilor sale care traversau Alpii si de care depindeau transporturile germane). China nu ar avea nici un interes sa vada aceasta industrie distrugandu-se si sa isi puna astfel in cap intreaga lume. Dupa cum nici aceasta lume nu are interesul de a se izola de piata chineza. Iata deci o coincidenta de interese care poate servi ca baza pentru o formula de reunificare apta, in forma si in fond, a menaja obiectivele tuturor partilor interesate.

Ar pierde, oare, SUA o baza militara importanta pe care ar putea-o folosi pentru a tine armata chineza departe, fara ca aceasta sa poata atinge pozitile americane? China are deja tehnologii militare care fac ca fortile armate stationate in Taiwan sa nu mai fie in siguranta la o distanta mai mare decat lungimea bratului chinez.

Rationamentul care recomanda terapia de izolare si sanctionare in relatia cu China apartine secolului XX si perioadei Razboiului Rece. Acest rationament este depasit. Deoarece puterea militara a Chinei tinde sa se apropie de cea a Americii, iar cea economica sa o depaseasca, nu cred ca SUA mai este interesata, sau chiar capabila, sa mentina Taiwanul. Bazele americane ar trebui deplasate mai departe de malul chinez. in acest context, demilitarizarea Taiwanului, convenita cu China, ar putea fi o solutie mai buna pentru securitatea SUA.

Ar putea, oare, reunificarea Chinei sa reduca capacitatea SUA de a apara libertatea de circulatie in Pacificul de Vest/Marea Chinei? Tinand cont de numarul de baze militare pe care SUA le are in zona, ma indoiesc. Acest lucru ar reduce doar tentatiile „soimilor” belicosi din Washington de a abuza de aceasta putere militara pentru a impiedica libertatea de miscare a Chinei in zona. Asta in circumstantele in care comerțul global chinez are nevoie exact de libertate si nu de limitarea acesteia.

in opinia mea, interesele SUA in Taiwan (sa vorbim despre interese, nu despre morala sau ideologie) sunt complet diferite acum decat erau in anii 1950 sau 1970. Prin inlaturarea barierelor pe care le-a pus in calea reunificarii Chinei, SUA ar putea obtine cel putin o pozitie de neutralitate a Beijingului in relatiile cu alti concurenti ai Americii (precum Rusia sau Iranul), precum si cooperarea Chinei in definirea unei noi ordini internationale. Actuala ordine, vizibil desueta, are mare nevoie de ajustari.

Toate contactele mele chineze din anii 1990 pana azi mi-au spus ca Beijingul este convins ca viitorul model de securitate globala depinde de modelul relatiilor chino-americane. Tind sa cred ca atunci cand spun asta, mai ales fara martori, chinezii vorbesc serios. in opinia mea, aceasta – respectiv asocierea cu China in procesul ascensiunii ei catre statutul de superputere globala, iar nu opozitia fata de o atare ascensiune – ar fi cea mai buna cale de urmat pentru SUA.

Banuiesc ca unii ar putea concepe strategii alternative.

in dorinta de a-si pastra controlul exclusiv asupra ordinii globale, strategii americani ar putea calcula ca, impingand Beijingul intr-un razboi de secesiune cu Taiwanul (pe langa impingerea UE in razboiul cu Rusia), sa franeze ascensiunea economica a Chinei (la fel cum este franata ascensiunea economica a UE si sunt consumate resursele militare ale Rusiei) si astfel sa ofere SUA, mega puterea eminent **hard**

, ragazul necesar refacerii propriilor sale forte (economice si morale), epuizate dupa peste un veac de dominare a lumii si de degradare graduala a coeziunii sale nationale.

O asemenea strategie, asa cum deja se poate constata, pune in conflict dorinta SUA de a multiplica razboaiele purtate cu rivalii sai prin intermediari, cu dorinta intermediarilor de a internationaliza, si in special, a americaniza razboaiele in care au fost impinsi. Asta prezinta cel putin riscul de a aduce SUA in prima linie a conflictului si simpla probabilitate a nevoii de a-l administra va impune continuarea inarmarii, sporirea cheltuielilor de inarmare in dauna celor pentru dezvoltare economica, pentru protectie si integrare sociala, precum si substituirea pe mai departe a dialogului social onest cu propaganda amenintarii externe ca scuza pentru reducerea libertatilor interne. Astfel, in loc sa iasa din actualul sau impas sistemic, SUA se va adanci in el. Nu cred ca asemenea strategii pot avea succes.

MORALA FABULEI

Perspectiva mea nu este antiamericana. Dimpotriva, caut cai care ar putea evita infrangerea americana in cadrul actualului concurs global foarte dificil. Nu vreau ca SUA sa esueze.

Scufundarea marilor vapoare trage la fund micile ambarcatiuni de primprejur. Romania s-a legat de SUA iar esecul SUA ar fi si esecul Romaniei. Cine si-o poate dori?!

Cu siguranta nu vreau ca „visul american” sa dispara. Este un vis cu radacini europene, iar noi suntem europeni, nu asiatici. Pentru mine si tara mea asta ar fi rau.

Se pare, insa, ca America este gata sa sacrifice visul pentru a-si pastra puterea de a domina lumea. Din punctul meu de vedere, este preferabil sa sacrificam puterea Americii pentru a salva visul american, inclusiv in cadrul ordinii mondiale post-americane. Dupa cum este preferabil un multipolarism simetric, unipolarismului absolut, coruptibil absolut si permanent expus abuzului, frivolitatii, miopiei strategice si tranzactionismului moral. Daca SUA nu va intelege asta la timp, va ramane singura intr-o lume paralela cu realitatea si se va transforma din „imperiu necesar” intr-un „imperiu nociv” pentru lume si pentru sine.

in dorinta de a-si pastra dominatia mondiala, in conditiile in care alti actori, apartinand altor traditii culturale, au dobandit capacitatea de a contribui la definirea si garantarea ordinii mondiale, SUA a promovat in ultimii ani (tragandu-si si aliatii dupa ea) politici care au distrus echilibrele de putere esentiale pentru mentinerea pacii si totodata au provocat, uneori impotriva naturii, concentrari de putere ostila ce vor fi extrem de greu de contraponderat. Purtandu-se ca si cand intreaga lume i-ar apartine, America a generat reactii adverse coalizand sau fiind pe punctul de a coaliza impotriva sa cea mai mare si mai dinamica parte a lumii. Au aparut astfel aliante pe care in trecut Washingtonul a stiut sa le descurajeze. Pentru aceste aliante aliatii Americii (inclusiv Romania) sunt tinte predilecte.

Parteneriatul strategic al Romaniei cu o superputere precum SUA ramane important. Aceasta, insa, numai atat timp cat el este o strada cu doua sensuri (respectiv atat timp cat partile isi respecta reciproc interesele si isi coordoneaza actiunile) si cat interesele strategice ale partenerilor raman congruente.

intr-o lume a interdependentelor si intr-o vreme a razboiului tuturor impotriva tuturor prin care se cauta o noua ordine internationala, Romania nu se poate izola, incercand a-si rezolva problemele de una singura si riscand sa dispara intr-un univers cultural strain de identitatea sa traditionala (europeana). Din aceasta perspectiva, anti-americanismul funciar este o amenintare la adresa securitatii noastre nationale.

Amenintare care isi gaseste corespondent in pro-americanismul naiv. Dialogul cu interlocutorii mei americani pe teme precum separatismul Taiwanului sau razboiul din Ucraina arata ca dincolo de optiunile tactice, sunt in discutie principii, obiective vitale si traditii istorice care determina interesele strategice ale partenerilor nostri si care, in mod obligatoriu, trebuie sa faca obiectul unei analize comune cu ei, realizata in termenii cei mai expliciti.

Fiecare am intrat in acest parteneriat cu scopul de a ne apara interesele, iar nu de a sacrifica interesele partenerului mai slab in favoarea promovarii intereselor celui mai puternic, precum si cu obligatia de a ne defini impreuna aceste interese in asa fel incat ele sa nu se canibalizeze. Daca unul dintre parteneri nu poate respecta aceste reguli de baza, relatia trebuie reconsiderata si reamenajata intr-un fel sau altul.

Romania a facut eforturi imense pentru a-si insusi si apara valorile subsumate „visului american”; si nu a gresit facand aceasta. Sa speram, dar mai ales sa facem in asa fel incat Romania sa nu ramana aparatorul acestui vis atunci cand America a incetat sa il mai apere.

P.S. in finalul discutiilor, numitorul comun al opiniilor exprimate de interlocutorii mei a fost acela ca in legatura cu reunificarea Taiwanului cu China continentală, intrebarea aflata pe buzele cvasi tuturor este nu „daca”, ci „cand”.

[SUA si problema taiwaneza \(I\)](#)

[SUA si problema taiwaneza \(II\)](#)

ADRESA: <http://crct.ro/nA3N>